

A második magyar a hatalom és az elkülönült osztály-érdekek felett az egyetemesség eszméjéig emelte a nemzet-lelkét, amely felszerkenésében elsepert a boldogulás útjából minden elszigetelő gátat és minden megkötő béklyót.

Ez a magyar is ügyvéd volt: Kossuth.

És mikor a felszerkent nemzeti öntudat és polgári önrendelkezés felett meddő elszántságában kimerült, kifáradt már a hatalmi szó, — a bölcseséggel a harmadik magyar adott békét és egyensúlyt. Ez a bölcsesség nem megtagadta, de egyenesen helyreállította a multat. E bölcseségnek felvirágoztató ereje nem az újban, de a megtagadott jognak a folytonosságában volt.

Ez a bölcs, ez a harmadik magyar megint csak ügyvéd volt: Deák.

Kölcseynek könyörtelen, a kétségbeesésig világos tisztánlátása, Kossuthnak a minden más érdeken felülemelkedő osztályt, hatalmat gátul nem ismerő egyetemes eszményi szemlélete és Deáknak a mult folytonosságán kiegyenlítő bölcsesége vezesse és ihlesse meg a magyar ügyvédeket.

Csak ez méltó hozzánk és a nemzethez is. Hiszen a nagy teherrel forduló század során azóta sincs gondolat, ami a három ügyvéden túl értéket jelentene, sőt minden más kísérlet, mely velük ellenkezett, bűn volt és meg is bűnhődött.

Medvigy Gábor.

A kényszeregyességi joggyakorlat.')

Irta: Dr. Nyulászi Atajos.

A kényszeregyességi eljárás szerves kapcsolatban lévén az anyagi civiljog minden ágával, rendkívül gazdag és változatos anyagot szolgáltat a gyakorlatban. Ebből a bőséges anyagból csak néhány különösen aktuális s tapasztalataim szerint a legsűrűbben előforduló esetcsoport mozaikképét mutatom be. Az eseteket nem csupán a bírói gyakorlatból veszem, hanem olyan a gyakorlatban sűrűn előforduló problémákat is vitába kívánok bocsátani, melyekben eddig bírói határozat nincs.

Magával a bírói gyakorlattal bizonyos mértékig kritikailag foglalkozom, még pedig azt hiszem sikerülni fog kritikámban tárgyilagosságnak maradni. Ez a tárgyilagosságra.

*) Szerző az itt közölt értekezése a Civiljogászok Vitatársaságában 1933. március 15.-én tartott előadásának csaknem teljes szövege. Kihagytuk különösen a szuperkvótáról szóló részt, miután az már a „Hitelvédelemben” jelent meg.

való törekvésem nem jár különösebb nehézségekkel, mert a kényszeregyességi jog területén már több éve folytatott intenzív gyakorlatom során azt a tapasztalatot szűrtem le, hogy az adós és a hitelező — értve a jóhiszemű adóst és a tisztességes hitelezőt — érdekei a kényszeregyességi eljárásban korántsem divergálnak, hanem egymással párhuzamosan haladnak.

Tárgyilagos szemmel vizsgálódva, bírói gyakorlatunkban, akaratlanul is kerestem azokat az általános elveket, melyek a bírói határozás nehéz munkáját irányítják. Ilyen általános elvként vélem felfedezni azt a körülményt, hogy míg a törvényszékek eljáró bírái, akik a kényszeregyességi ügygel, annak szereplőivel közvetlen kontaktusban vannak, sokkal nagyobb súlyt helyeznek azokra a nagyjelentőségű gazdasági érdekekre, melyek a kényszeregyességhez fűződnek s határozataikban a jogszabály betűszerinti értelme helyett irányelvül inkább a gazdasági célt, az adós egzisztenciájának lehető megmentését, a hitelező követelésének minél nagyobb mérvű kiegyenlítését tűzték, addig felsőbb bíróságaink gyakorlatában már túlsúlyba jut a jogszabály grammatikai értelméhez való következetesebb ragaszkodás. Ennek egyik oka kétségtelenül az, hogy az eljáró bíró szorosabb kapcsolatban van a kényszeregyességi ügy intézőivel, de kétségtelenül oka ennek a kényszeregyességi eljárás jogorvoslati rendszere is, mely felsőbb bíróságainkhoz csupán minden tényállásbeli sallangtól megtisztított száraz jogkérdéseket juttat.

* * *

Perköltség.

Az előjáróban említett mozaiknak első képe, mely méltán tarthat érdeklődésre számot, a perköltség kérdése. Az itt felmerülő gyakorlati kérdés az, hogy a perköltség mikor tekintendő előnyösnek, mikor százszázalékosnak és mikor kvótálisnak.

Ha a perköltségeket a perbíróság a kényszeregyességi eljárás megindulása előtt jogerősen megállapította, úgy a kérdés megoldása egyszerű. A külön kielégítéses hitelező perköltségkövetelése is külön kielégítésre jogosult, az előnyös hitelező perköltsége előnyös, a kvótális hitelező költségkövetelése pedig kvótális. Kétségtelenül következik ez abból az általános elvből, hogy a járulék osztozik a főkövetelés sorsában. Ez az álláspontja a Ke. rendelet 59. §. 1. bekezdésének is, mondván, hogy a főkövetelést megillető előnyös kielégítés joga kiterjed az eljárás megindításáig keletkezett járulékokra is.

Sokkal nehezebb már a kérdésre felelni az eljárás megindulása után keletkezett, még inkább az eljárás megindulása után bíróilag megállapított perköltségek tekintetében.

Egy régebbi értekezésemben már foglalkoztam ezzel a kérdéssel s rámutattam a Kúria régebbi döntése által okozott gyakorlati nehézségekre. Sajnos, azóta a helyzet, bár kétségtelenül javult, de még mindig nem tisztázódott teljesen megnyugtató eredménnyel. A Kúriának az az álláspontja (P. VII. 3522/1928), hogy a ke. adós részéről való pervitei nem tekinthető az üzlet folytatásával járóknak, követezkéskép az adós által indított perben felmerült költségek, illetőleg a perbeli ellenfélnek perköltségei a vagyonfelügyelői hozzájárulás hiányában nem tekinthetők előnyösnek. Am az adós által, vagyonfelügyelői hozzájárulás nélkül megperelt ellenfél, mégiscsak kénytelen védekezni s ha a vagyonfelügyelői hozzájárulás hiánya miatt már az első tárgyaláson sikeresen védekezne is, máris jelentékeny perköltsége merülhet fel egy nagyobb értékű ügyében. Ezt a költséget pedig a Kúria fenti határozatának következetes alkalmazása esetén előnyösen nem követelhetné.

A perköltség kérdésében egy másik kérdést már sikerült a Kúriának, úgy látszik, igen szerencsésen tisztázni, nevezetesen az eljárás megindulása pillanatában folyamatban lévő perek költségének osztályozását. A tábla még egy mult év. december havában kelt ítéletében is azt mondja, hogy az ilyen per költségei a kényszeregyesség joghatálya alá nem esnek, mert a költségek keletkezésének és különösen megállapításának ideje az egyesség joghatályát követő időre esik. (Bp. tábla P. VII. 2866/1932.) A határozat helyes lett volna akkor, ha csak annyit mond, hogy a perköltségek azért nem esnek a ke. joghatálya alá, mert keletkezésük időpontja a ke. eljárás megindulása előtt volt, hiszen nem a bírói ítélet, hanem a perbeli funkció ténye keletkezteti a perköltséget. A kérdés eldöntésénél tehát azt kell figyelembe venni, hogy mikor merült fel a perbeli funkció, nem pedig azt, hogy mikor kelt a bírói határozat s ha a perbeli funkció az eljárás megindulása előtti időben történt, úgy az utána járó költségnek osztozni kell a főkövetelés sorsában. Ha tehát a követelés kvótális, úgy az ilyen költség nyilván csak hányados kielégítést igényelhet.

Nem változtat ezen az sem, hogy az érdekelt hitelező részt vett-e az eljárásban, vagy sem, hogy követelése még nem járt le, vagy feltételtől függött, mondja a Kúria P. VI. 4008/1929. sz. határozatában, megállapítva, hogy a felperesdijkövetelésének azokra a tételeire, amelyek a kényszeregyességi eljárás megindítása előtt toganatosított tevékeny-

ségre vonatkoznak, a jóváhagyott egyesség hatálya nyilván kiterjed.

Telekkönyvi gondviselet.

A kényszeregyességi eljárásban szereplő hitelezők nagy számára való tekintettel az egyesség biztosítására nyújtott jelzálogjogot nem kebelezik be külön-külön minden hitelező javára, hanem egy telekkönyvi gondviselő nevére.

Ezzel a telekkönyvi gondviselettel kapcsolatban még mindig nem nyugodott meg teljesen a bírói gyakorlat, habár a budapesti kir. törvényszék által elindított s a tapasztalatok szerint helyesnek bizonyult gyakorlat ma már csaknem általános az egész országban.

A jelzálogjog érvényesítésénél merült fel ugyanis az a megoldás, hogy a jelzálogot *érvényesítheti-e közvetlenül maga a hitelező, vagy csak a telekkönyvi gondviselő*. Régebben még táblai határozatok is voltak, melyek azt vallották, hogy a telekkönyvi gondviselő javára szóló jelzálogjogra az egyes hitelezők a telekkönyvi gondviselő hozzájárulása nélkül külön jogokat nem szerezhetnek és így az egyes hitelező nem kérheti, hogy a végrehajtási jog részére a telekkönyvi gondviselő javára bekebelezett jelzálog ranghelyébe feljegyeztessék, hanem a hitelbiztosítéki tőke erejéig bekebelezett jelzálogjog tekintetében megbízásának határai között egyedül a telekkönyvi gondviselő hivatott eljárni. Egyik vidéki tábla határozata volt ez 1928-ban.

A határozat nem látszik tökéletesnek, de még mindig jobb annál a régebben igen sűrűn előfordult és teljesen hibás határozatnál, amelyik elrendelte, egyes hitelező javára, esetleg teljes felélesztett követelése erejéig a végrehajtási jog feljegyzését.

Mint már említettem, a budapesti törvényszék fejlesztette ki ebben a kérdésben is a helyes gyakorlatot, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy a telekkönyvi gondviselő javára bekebelezett jelzálogjog érvényesítése tekintetében, *bár a telekkönyvi gondviselő is jogosult eljárni, mégis azok a hitelezők, akiknek javára a bekebelezés történt, szintén közvetlenül érvényesíthetik jelzálogjogukat*.

Azt hiszem, ez a gyakorlat felel meg legjobban a telekkönyvi gondviselet jogi minőségének, mert minek tekinthetjük a telekkönyvi gondviseletet, milyen jogviszonyok létesültek a hitelezők és a tkvi gondviselő, valamint az ingatlan tulajdonos között? Kétségtelen, hogy az ingatlan tulajdonosa és a hitelezők között létrejött egy jelzálogjogot alapító ügylet, míg a hitelezők és a gondviselő között egy felől,

valamint az ingatlan tulajdonosa és a gondviselő között másfelől két *megbízási ügylet jött létre*.

E megbízási ügyletekből kifolyóan a megbízott telekkönyvi gondviselő jogosult a hitelezők nevében eljárni a jelzálogjogot illetőleg, de a megbízás általános szabályainál fogva, a megbízó maga is jogosult eljárni saját ügyében és így, azt hiszem, semmiféle jogászi aggály, ellenvetés a most, úgy látszik, általánosan kialakuló joggyakorlat tekintetében nem lehet. Ezt az álláspontot szögezi le precizen legutóbb a szegedi tábla P. I. 718/1932. sz. végzésében is.

A telekkönyvi gondvisélet tekintetében kialakuló helyes gyakorlat azonban egy további problémát vetett fel-színre. Ha ugyanis az egyes hitelező maga is jogosult eljárni és ő maga is kérheti a végrehajtási jog feljegyzését, az a további kérdés merül fel, hogy milyen összeg erejéig illeti őt a jelzálogjog, *milyen összeg erejéig jegyeztetheti fel a végrehajtási jogot*, miután a bekebelezett jelzálogjog nem nyújt minden esetben valamennyi hitelező teljes követelése erejéig fedezetet. Egészen lehetetlen helyzetek állhatnának elő, ha egyik hitelező a másikat megelőzve esetleg nem is a kvóta erejéig, hanem ezen túlmenően, a már esetleg jogosan felélesztett teljes követelése erejéig jegyezteti fel a végrehajtási jogot s az ingatlant elárvereztetheti. Így egy hitelező elvihetné az egész fedezetet a többi hitelező elől, akik javára pedig a jelzálogjog szintén bekebeleztetett. A bírói gyakorlat segített ezen a nehézségen is és igen elmésen, akkép oldotta meg a problémát, hogy abban az esetben, ha valamelyik hitelező közvetlen kérésére jegyzi fel a végrehajtási jogot — nem jegyzi ezt fel határozott összeg erejéig, hanem *csupán azon arány erejéig, amely arányban a végrehajtató hitelezőt a jelzálogjog a tényleges kielégítés alkalmával saját követelése és az összhitelezők követelése közötti viszony szerint meg fogja illetni*. Több régebbi határozaton kívül erre az álláspontra helyezkedik a *budapesti tábla P. VIII. 50/1930. sz. határozata s a szegedi tábla már előbb is említett P. I. 718/1932. sz. határozatában*.

Ezek szerint a határozatok szerint, tehát arányosítás útján fog megtörténni a kielégítés, oly módon, hogy a bekebelezett jelzálogjogra a sorrendi tárgyaláson jutó összeget a telekkönyvi gondviselő kezéhez kell kiutalni, és a hitelezők közötti felosztást már a telekkönyvi gondviselő fogja eszközölni. Természetesen ennél a felosztásnál a telekkönyvi gondviselő nem tehet különbséget hitelezők között aszerint, hogy a követelését felélesztette- vagy sem, hogy a végrehajtási jogot melyik hitelező jegyeztette fel, melyik nem, hanem valamennyi hitelezőnek az osztás alkalmával

fennálló követelése arányában — az egyenlő elbánás elvének helyes alkalmazása mellett — csakis egyforma hányadot juttathat.

Felélesztés.

Nap-nap mellett jutnak elém megoldandó kérdések a kényszeregyességi rendelet 79. §-ával kapcsolatban az elengedett hányad felélesztésének tekintetében. Az egyik ilyen probléma igen egyszerűnek látszik s ha a 79. §-t figyelmesen olvassuk, nem is egészen érthető, hogy miért merülhetett fel vita abban a kérdésben, hogy adós nem teljesítése, vagy pontatlan teljesítése esetében az elengedett egyességi hányad már a jogszabály erejénél fogva, vagy pedig csupán az egyességben alkalmazott kikötés eredményeképpen következik be. A 79. szakasz vonatkozó szövege semmi kétséget nem hagy fenn aziránt, hogy a felélesztés csak a feleknek az egyességben foglalt ily irányú kikötése esetén következhet be. A tételes jogszabály világos rendelkezése dacára nemcsak a budapesti tábla volt kénytelen foglalkozni a kérdéssel többek között P. VIII. 8544/1929. számú határozatában, hanem magához a Kúriához is felkerült már ilyen kérdés, amire a Kúria P. VII. 3096/1928. számú határozatában a budapesti táblával egybehangzóan állapítja meg, hogy *a feléledés nem önmagától folyó következmény, hanem csak az egyességben foglalt kikötés esetében állhat be.*

A hozzám felvilágosításért forduló egyik leggyakoribb kérdése akörül a kérdés körül mozog, hogy mikor következik be a hitelező joga arra, hogy az adóst a 79. §-ban megszabott minimálisan nyolc napos utólagos határidő engedésével az eredeti követelés felélesztésének kilátásba helyezésével felszólítsa, és *vajjon feléleszthető-e a követelés akkor is, ha az egyességi eljárást a törvényszék befejezetté még nem nyilvánította.*

A 850/1931. M. E. sz. rendelet életbelépése előtt a kérdés természetesen nem merülhetett fel, hiszen az eljárást azelőtt mindenestre előbb nyilvánították befejezetté, minthogy az adós hányadfizetési kötelezettsége esedékessé vált, ami előtt pedig felélesztés szóba sem jöhet. A 850/1931. sz. rendelet szerint azonban a befejezetté nyilvánítás csakis az esedékességek után történik, joggal merülhet fel tehát a kérdés, hogy amennyiben az eljárás befejezése előtt az adós már esetleg több részlet fizetését is elmulasztotta, fel lehet-e éleszteni vele szemben a követelést, vagy sem. A 850/1931. M. E. sz. rendelet ebben a kérdésben szintén egészen világos intézkedéseket tartalmaz a 10. §. utolsó bekezdésében, mondván, hogy *a befejezetté nyilvánító végzés közzététele előtt nem állanak be azok a jogkövetkezmények,*

melyek az 1410/1926. M. E. sz. rendelet 79. §-ának 1. bekezdése értelmében az adós késedelméhez fűződhetnek.

Ha már be is következett a hitelezőnek a felélesztéshez való joga, még mindig merülnek fel problémák ebben, a gyakorlatban úgy látszik nehéz és nem egészen világos kérdés-komplexumban. Ilyen probléma az, hogy ha az adós a felélesztés előtt részben már teljesített, akkor az eredeti teljes követelés éled-e fel, melyből csupán az adós által effektíve teljesített fizetések vonandók le, vagy pedig a teljesített részletfizetéseket nagyobb összegben kell betudni teljesítés gyanánt. Maga a 79. §. azt mondja, hogy *a követelést abban a hányadban kell törlesztettnek tekinteni, amely megfelel a már kifizetett összeg és az egység értelmében fizetendő összeg közötti aránynak.* Ennek a jogásznyelven írt tételnek számtani megoldása így szól: Ha a hitelező eredeti követelése 100, az egység értelmében fizetendő 50% s az adós csupán 20-at fizetett, akkor a felélesztés folytán nem 100 minus 20-at követelhetek, hanem 100 minus 40-et csupán, mert az 50%-os egység folytán 20 pengővel 40 pengőt kell kiegyenlítettnek tekinteni. A bírói gyakorlat egybehangzóan teszi magáévá ezt az álláspontot, így a pécsi tábla P. IV. 2017/1929., budapesti tábla P. VIII. 10.918/1928., Kúria P. VII. 1777/1926. és P. VII. 2283/1931. sz. határozataikban.

Nem ilyen határozott a bírói gyakorlat a felélesztés következő kérdésében:

A vitás, a kényszeregységben el nem ismert követeléseknél *felélelthet-e a hitelező, ha az adós az el nem ismert részére eső kvótát nem fizeti.* Ezt a nehéz kérdést bírói gyakorlatunk még nem döntötte el megnyugtató formában. Azokban az esetekben, mikor e kérdésben határoznia kellett a Kúriának, mindig olyan speciális tényállás forgott fenn, melyek miatt kérdésünkre határozott választ nem kaphattunk. Az egyik esetben a *Góth tanács P. VII. 2283/1931. sz. határozatában megállapítja, hogy az adós az egész eredeti követelés feléledésének eredményező késedelembe esett azzal, hogy a hitelező bejelentett s egész terjedelmében fennálló követelésének csupán elismert része után fizette meg az esedékessé vált részletet.* Ezt a határozást azonban a tényállásnak az a speciális volta támasztotta alá, hogy a hitelező már az egységi eljárás megindulása előtt jogerős bírói határozattal bírt, s bár a bírói határozat az adóst jogerősen kötelezte fizetésre, adós a kényszeregységi eljárásban a hitelező által az ítéletnek teljesen megfelelő bejelentést kifogásolta.

Egy másik határozatában viszont, ugyancsak a Góth-tanács (P. VII. 5302/1929. sz.), arra az álláspontra helyezkedett, hogy *a kényszeregyességi eljárásban kifogásolt részre eső kvóta nem fizetése folytán nem adta meg a hitelezőnek a felélesztéshez való jogot*. A konkrét tényállás mellett a Kúriának ez a határozata is feltétlenül indokoltnak látszik, mert a kifogásolt követelés megállapítására indított perben a hitelező nagyobb részben pervesztessé vált.

Határozottan nem mernék még elvi álláspontot elfoglalni ebben a kérdésben, de a Kúria két látszólag ellentétes határozatából mégis azt az elvet vélem leszűrni, hogy *a kifogásolt követelésre eső kvóta nem fizetése esetén a teljes rizikó az adóst terheli*, mert ha a bíróság a követelést fennállónak fogja megállapítani, úgy egyszersmind a feléledés is bekövetkezik, viszont ha a kifogásolás jogossága állapíthatnák meg, az a hitelezőre semmiféle külön hátránnyal nem fog járni, mert így is megkapta azt, ami neki az egyesség értelmében járt.

Végrehajtás az eljárás alatt.

Sok gondolkodást kíván a kényszeregyességi eljárás-tartama alatt, különösen az egyesség jóváhagyása és befejezetté nyilvánítása közti időben, nemkülönben a likvidáció idejében az adós ellen vezetendő végrehajtás kérdése. Nem egy kérdés merül ebben a komplexumban magához a Kúriához is. Az igen bőséges gyakorlatból csak a legérdekesebbeket válogattam ki.

A régebbi gyakorlat még abban a kérdésben is ingadozott, hogy a likvidáció alatt lehet-e végrehajtást elrendelni az adós ellen kvótális hitelező javára. Ez ma már egyáltalán nem probléma, mert kétségtelen, hogy amíg a likvidáció le nem bonyolított, addig az eljárást a 850/1931. M. E. sz. rendelet értelmében nem lehet befejezetté nyilvánítani, befejezetté nyilvánítás előtt pedig a 6340/1927. M. E. sz. rendelet 2. §-a értelmében még előnyös követelésre sem lehet végrehajtást elrendelni, vagy foganatosítani annál kevésbbé, kvótális hitelező javára.

Nem lehet végrehajtást elrendelni a befejezetté nyilvánítás előtt a ke. adós ellen, de vajjon, hogy állunk a kényszeregyességi *kezessel* szemben, aki az adós által az egyességben vállalt kötelezettségeikért legfeljebb a kvóta erejéig egyetemleges és készfizetői kezességet vállalt. Ez ellen a végrehajtás elrendelését tételes jogszabály nem tiltja. *A kezességvállalás egyetemleges és készfizető volta esetén tehát véleményem szerint a kezes ellen kielégítési végrehajtást még az eljárás befejezetté nyilvánítása előtt is el kel-*

lene rendelni. Ezzel szemben a győri táblának (II. 417/1932.) ellenkező a döntése a következő indokolással:

„A jogszabályok értelmében a kezesség csak a főkövetelés érvényesíthetése esetében szolgál annak biztosítására és nem lehet terhesebb, mint a főkövetelés. Ebből következik, hogy amikor a kényszeregyességi adósok *közvetlen fizetési kötelezettsége a vagyon értékesítésének elrendelése folytán még nem állott be*, a készfizető kezes sem tartozik az egyességben vállalt fizetést teljesíteni, mert ez csak akkor következhetik be, ha a hitelező a vagyon értékesítéséből nem jut akkora összeghez, amekkora a kezes által fizetni elvállalt összeg.”

Tévesnek látszik ez a táblai határozat azért, mert bár a hitelezőnek adós ellen a végrehajtási joga még fel van függesztve, fizetési kötelezettsége mégis esedékes, hiszen a likvidáció esetleg épen azért következett be, mert az adós esedékessé vált kötelezettségeit nem teljesítette. Sokkal helyesebbnek látszik épen ezért ebben a kérdésben a Kúria egy régebbi már több ízben ismertetett határozata (C. V. 4067/1929.), melyet még a 850/1931. M. E. sz. rendelet előtti időben hozott s amelyben megállapította, hogy a likvidáció alatt a kezes ellen elrendelt és foganatosított végrehajtással szemben, végrehajtás felfüggesztése iránti keresetnek van helye.

Nemrégiben kaptam a kvótális hitelező végrehajtási jogát illetően a nagykanizsai járásbírósnak egy rendkívül érdekes határozatát. Hogy a határozat problémáját megvilágítsam, pár szóval el kell mondanom a tényállást, mely a következő:

A kényszeregyességi adós vagyona likvidáció van elrendelve, tehát az eljárás befejezetté nyilvánítva még nem volt. Az adósnak Bécsben van egy háza, melyet a kényszeregyességben a hitelezőinek likvidálásra szintén felajánlott. A likvidálást intéző szerv már tárgyal is egy megfelelő vevővel, mikor váratlan nehézség bukkan fel. Az egyik kvótális hitelező ugyanis nem a kényszeregyességi bírónál, hanem a nagykanizsai járásbírósnál, mint perbírósnál, végrehajtás elrendelését kéri, amit a bíróság, — nem tudván a kényszeregyesség folyamatban létéről — el is rendel. Hitelező foganatosítja a végrehajtást adós összes belföldi vagyona, de a végrehajtást rendelő végzés alapján a bécsi telekkönyvi hatóságnál is végrehajtási jelzáló jog bekebelezéséhez jut.

A likvidáló szerv a 6340/1927. M. E. sz. rendelet 2. §-a alapján a kényszeregyességi bírósághoz fordul, helyezze hatályon kívül a végrehajtást. A ke. bíróság az ügyet át-

teszi a végrehajtást elrendelt járásbíróshoz, amelyik a következő salamoni határozatot hozza:

A végrehajtást elrendelő végzést ama részében, amelylyel a végrehajtást szenvedőknek Magyarország területén bárhol található ingó és ingatlan vagyonára elrendelte, hatályon kívül helyezi, egyéb részében azonban hatályában fenntartja. Ez az egyéb rész a wieni házra vonatkozik, amelyre elrendelt végrehajtást a járásbíróshoz azért nem helyezte hatályon kívül, mert az igazságügyminiszter nyilatkozata szerint a magyar királyság és az osztrák köztársaság közt nincsen sem nemzetközi szerződés, sem viszonzossági gyakorlat abban a tekintetben, hogy az egyik államban elrendelt kényszeregyességi eljárás hatálya az adósnak a másik államban levő vagyonára kiterjedne.

A helytelennek látszó határozat ellenérveit keresve, meglehetősen nehézségekkel találkoztam. Nem könnyen találtam meg ellenkező álláspontom indokait, melyek a következők: Igaz ugyan, hogy jogszabály erejénél fogva a kényszeregyesség joghatálya a wieni ingatlan vagyonra nem terjed ki, azonban ezt bizonyos mértékig ellensúlyozza az a körülmény, hogy a jelen esetben maga az adós ajánlotta fel az egyességben wieni háza likvidálását is, s így az egyesség joghatálya kell, hogy kiterjedjen erre is. Ez az érvem feltétlenül megállhat az egyességben résztvett hitelezőkkel szemben, még azzal szemben is, aki az egyességben nemmel szavazott. Más kérdés, mennyiben vonatkozik arra, aki az egyességi eljárásban egyáltalán nem vett részt, követelését be sem jelentette. A másik, sokkal alaposabbnak látszó indokom az, hogy a végrehajtási jelzalogjoghoz a hitelező csak a magyar bíróság végrehajtást rendelő végzése alapján juthatott, ezt a végrehajtást rendelő végzést pedig, tekintet nélkül arra, hogy a végrehajtást hol akarják foganatosítani, vagy hol foganatosították, a 6340/1927. M. E. sz. rendelet 2. §-a alapján hatályon kívül kell helyezni. Tehát nem a foganatosított végrehajtást, hanem a végrehajtás elrendelését kell hatályon kívül helyezni. Igaz, hogy a hitelező már a téves végzés alapján bejutott a wieni telekkönyvbe, de mert a téves végzést hatályon kívül kell helyezni, az nem létezendőnek tekintendő s ez alapon az adós törlési keresetének a wieni bíróság is köteles helytadni.

Az eljárás megindításától kezdve még előnyösen kielégítendő követelésre se lehet végrehajtást elrendelni, vagy foganatosítani, mondja a 6340/1927. M. E. sz. rendelet 2. §-a. Nem mondja meg a rendelet azonban azt, hogy meddig nem lehet a végrehajtást elrendelni. Régebben ez nem is volt probléma, mert az egyesség jogerős jóváhagyása.

és az eljárás befejezté nyilvánítása egybeesett, azonban a 850/1931. M. E. sz. likvidációs rendelet a befejezté nyilvánítást sokkal későbbi időpontra tolta ki, és így bár az adós a kvótális hitelezőknek már fizetni tartozik, az előnyös hitelező végrehajtást ellene még nem vezethet. Emiatt az előnyös hitelezők több esetben próbálkoztak végrehajtáshoz jutni, sok esetben, de nem következetesen eredményesen is. Nem azért tartom inkonzekvensnek a gyakorlatot, mert megengedi a végrehajtást munkabérvételezésre és házbérre, — hiszen erre a ke. rendelet 21. §-a tételes rendelkezéssel ad módot, — hanem mert ilyen tételes rendelkezésekkel nem szabályozott területen is elrendeli, de csupán egyes előnyös tételekre a végrehajtást. Más ugyancsak előnyös tételekre pedig nem. Így a vagyonfelügyelői díjra elrendeli, ellenben pl. az OKH előnyös követelésére, vagy az OHE díjra nem. Vagy mindegyikre el kell rendelni, vagy egyikre sem. Véleményem szerint egyikre sem. Amint a budapesti tábla nem adja meg a végrehajtást az OKH javára, azért, mert a 6340/1927. M. E. sz. rendelet 2. §-a alapján még előnyös követelésre sem lehet végrehajtást elrendelni. (Bp. tábla P. I. 6237/1932.)

A gyakorlatnak hosszú ideig nagy fejtörést okozott az a kérdés, hogy lehet-e az eljárás folyamatban léte alatt *a külön kielégítésre jogosított hitelező javára végrehajtást elrendelni*, végrehajtást foganatosítani. Ma, mikor a kérdést a bírói gyakorlat teljesen tisztázta, nem is egészen tudjuk megérteni, hogyan merülhetett fel e kérdés körül probléma, vita. Pedig a kérdés annyira vitás volt, hogy a Kúria mai gyakorlata homlokegyenest ellenkezik a mégcsak 2—3 évvel ezelőtti döntéseivel is.

Miért merült fel kétely? Ennek okát abban látom, hogy a kényszeregyességi eljárással kapcsolatban gyakorló jogászaink nem voltak elég *éles határt az előnyös és különkielégítésre jogosított hitelezők* kategóriái között, hanem mind a kettőt az egyesség joghatálya alá nem eső hitelezők gyűjtő fogalmába préselték be. Pedig a kettő közötti éles különbséget e helyen felesleges hangsúlyoznom.

Az előnyös és különkielégítéses hitelezők fogalmaiban fennálló éles különbségek figyelmen kívül hagyása okozta aztán azt, hogy a Kúria régebbi határozataiban a különkielégítésre jogosított hitelező végrehajtási jogát sem ismerte el az eljárás tartama alatt. Így a Pk. V. 6346/1929. sz. végzésében a 6340/1927. M. E. sz. rendelet 2. §-át úgy értelmezi, hogy bár ez a korlátozás nem érinti a kényszeregyességi eljárás előtt szerzett zálogjogok tartalmát, tehát

a különkielégítési jog megmarad, de az eljárás alatt a különkielégítésre jogosítottaknak sincs végrehajtáshoz joga.

Legújabbban azonban a Kúria gyakorlatát megváltoztatva, homlokegyenest ellenkező nézeten van és így különösen Pk. V. 1437/1932. és 1980/1932. sz. határozataival kimondja, hogy a 6340/1927. M. E. sz. rendelet 2. §-a nem vonatkozik a különkielégítésű jogokra, hanem az ilyen hitelező a különkielégítési jog tárgyából a kényszeregyességre való tekintet nélkül szerezhethet kielégítést. A határozat ebben a formában, bár gazdaságilag a kényszeregyességi eljárás célját és eredményét illetően eredményesnek nem tekinthető, a fennálló tételes jogszabály szövegének kétségtelenül hiánytalanul megfelel.

Új hitelezők.

A kényszerlikvidációra vonatkozó 850/1931. M. E. sz. rendelet 7. §-ával kapcsolatban is igen érdekes kérdések merülnek fel a gyakorlatban. Sajnos, bírói határozatok ezen a téren még nincsenek, habár nap-nap mellett jutnak a likvidáló szervek elé e szakasz rendelkezései alá eső gazdaságilag gyakran igen nagyhorderejű kérdések.

Az említett 7. §. a kényszeregyességi eljárás megindítása után keletkezett új hitelezőknek a likvidációs tömegből való kielégítése kérdésével foglalkozik. Egészen szokatlan, sok tekintetben igazságtalan rendelkezéseket tartalmaz, mondhatnám egyáltalában nem érte el azt a célját, amit el akartak vele érni. A magam részéről ezt az igazságtalan intézkedést különösen a kényszeregyességi adós továbbfinanszírozása érdekében is sürgősen megváltoztatandónak tartom.

Az említett szakasz úgy rendelkezik, hogy a likvidációs tömegből az új hitelezők közül előnyösen csak azok az áruhitelezők nyerhetnek kielégítést, akiknek az adóssal kötött ügyletéhez a vagyonfelügyelő, vagy az OHE hozzájárulását adta. *Az összes többi, bár egyébként joghatályosan létrejött új ügyletből származó követelés a likvidációs összegből csupán kvótális kielégítésre tarthat számat.* Semmi indokát nem találok annak, hogy miért kellett különbséget tenni az új hitelezők csoportjában az áruhitelező és a pénz, vagy más egyéb hitelezők között.

Ez a különbség mégis megvan, legalább is én nem tudom a 7. §-t másképen magyarázni, habár az érdekeikben sértett új hitelezők gyakran igyekeznek annak más értelmet tulajdonítani.

Bírói döntésre azonban még egyetlen esetben sem került a kérdés. Legutóbb egyik vidéki törvényszék előtt egy

új pénzhitelező a likvidációs kérelem tárgyában tartott tárgyalás alkalmával vitatni próbálta azt, hogy a szakasznak ez a korlátozó intézkedése az egység jóváhagyása után, de még a befejezetté nyilvánítás előtt igénybe vett új hitelekre már nem vonatkozik. Sajnos, a törvényszék kitért a döntés elől, amennyiben megállapította, hogy ez a kérdés nem tartozik a likvidációs kérelem tárgyában folytatott tárgyalásra, hanem döntse el majd a kérdést a likvidáció tényleges lefolytatása alkalmával a likvidáló szerv.

* * *

Nemcsak az új hitelezők problémájának széles területén, hanem az egész kényszeregyességi eljárás során, különösen pedig a likvidációban a jogászai problémák egész légiója kerül bíróságon kívüli elintézésre, ami nem szolgálja ugyan a joggyakorlat fejlődését.

De talán nem is kell ezen nagyon keseregnünk, ha a probléma konkrét esetben nem is teljesen a jogászai igazságnak megfelelően, nem a klasszikus jogalkalmazással nyer megoldást, hanem esetleg annak rovására, azonban olyan pozitív gazdasági előnyöket magában rejtő békés kiegyezés útján, melyben az egységet kötő felek valamennyien megnyugszanak.

JOGALKOTAS.

A részvénytársaságok, szövetkezetek és korlátolt felelősségű társaságoknál a szolgálati járandóságokat csökkentő 4600/1933. M. E. sz. rend. egyes intézkedéseiről. A 4600/1933. M. E. számú rend. a részvénytársaságok, szövetkezetek és korlátolt felelősségű társaságok, közüzemek, egyes közérdekű testületek és egyesületek gazdaságosabb működésének elősegítéséről — nem csupán abban a vonatkozásában érdemel figyelmet, hogy az individualista szemléleten alapuló jogrendből újra egy karéjt szel le. S nem csupán abból, hogy a bírói utat ott zárja ki, ahol annak leg-sajátosabb területe volna, a magánjogi szolgálati szerződések területén, ahol a magyar bírói gyakorlat 1920. óta nagyot és maradandót alkotott s megmutatta, hogy mint tud házagos és laza szabályokból az élet ezernyi arculatához alkalmazkodó jogrendszert kitermelni. De figyelmet érdemel mindezekén felül azért is, mert rövid, néhány rendelkezésében, amelyek valamennyi részvénytársaságra, szövetkezetre és korlátolt felelősségű társaságra vonatkoznak (III. fej. és IV. fej.-ből 35. §.) a kételyek és határozatlanságok áradata ömlik felénk, amelyek annál súlyosabbak, mert bíróság elé nem vihetők e kérdések.